

Centraal Planbureau

CPB Notitie | 13 maart 2012

Rondetafelgesprek hoogwater- bescherming: CPB bijdrage over maatschappelijke kosten-batenanalyse

*Op verzoek van de Vaste
commissie voor Infrastructuur en
Milieu van de Tweede Kamer*

CPB Notitie

Aan: Vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Datum: 13 maart 2012

Betreft: Rondetafelgesprek Hoogwaterbescherming:
CPB bijdrage over maatschappelijke kosten-batenanalyse

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070) 3383 380
I www.cpb.nl
E peter.zwaneveld@cpb.nl

Contactpersoon
Peter Zwaneveld

Het CPB gaat in zijn bijdrage vooral in op de Maatschappelijke Kosten-BatenAnalyse (MKBA) Waterveiligheid 21e eeuw (kortweg: MKBA WV21). Het CPB heeft aan de basis gestaan van de methode die in de MKBA is gebruikt om de economisch optimale toetsnormen voor waterveiligheid te bepalen. Op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft het CPB een second opinion gegeven op de MKBA WV21 (CPB Notitie, 31 aug 2011).

De belangrijkste conclusies zijn:

1. Vanuit economisch perspectief is het overstappen op een overstromingskansnorm de belangrijkste verbetering van het huidige stelsel.
Toelichting: Een overstromingskansnorm zorgt ervoor dat alle mogelijke oorzaken voor het falen van waterkeringen (lees: het doorbreken van dijken) worden bekeken. De huidige overschrijdingkansnorm kijkt vooral naar één oorzaak namelijk het over de dijk heenslaan (overschrijden) van water.
2. Een toetsnorm mag beslist niet worden gebruikt als ontwerpnorm. Efficiënt investeren, zoals beoogd in de MKBA-berekeningen, houdt bijna altijd in dat bij een verbetering veel verder wordt gegaan dan de toetsnorm.
Toelichting: Efficiënte ontwerpen van waterkeringen gaan minimaal een factor 3 tot 5 verder dan de toetsnorm. Zowel bij verwoording in de wetteksten als bij financiering van maatregelen dient te worden voorkomen dat er obstakels (kunnen) worden opgeworpen voor efficiënte ontwerpen.
3. Het nieuwe (derde) Hoogwaterbeschermingsprogramma zal een forse investering vergen. Het gelijktijdig betrekken van de nieuwe veiligheidsnormen bij dit programma lijkt logisch.
Toelichting: Indien de nieuwe normen strenger worden (méér veiligheid), is het goedkoper om in een keer de aanpassing te plegen dan in twee keer. Als de MKBA WV21 voor bepaalde dijkringen een lagere veiligheid voorstelt, dan kan aan deze dijkringen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma mogelijk een minder hoge prioriteit worden gegeven.

Overige opmerkingen:

- De MKBA WV21 vormt een goed uitgangspunt voor beleid, mits rekening wordt gehouden met de door het CPB in de second opinion gemaakte inhoudelijke kanttekeningen.

- Getalsmatige aanscherping¹ van de normen is te overwegen bij Flevoland (dijkkring 8 met Almere), Krimpener- en Lopikerwaard (15-1), Kromme Rijn (44-1) en veel dijkringen langs de ‘Bovenrivieren’ (dijkringen met huidige 1/1.250 norm).
- In de berekening van de optimale veiligheidsnormen worden de maatschappelijke baten van de vermindering van schade door overstromen afgewogen tegen de kosten van versterkingen van de waterkeringen (lees: het verhogen van de dijken). De maatschappelijke baten omvat ook de vermindering van het aantal slachtoffers en van de (over)last van evacuatie. Verder gaan dan de uit de MKBA volgende economisch optimale veiligheidsniveaus betekent dat de maatschappelijke baten niet langer opwegen tegen de extra maatschappelijke kosten.
- De MKBA WV21 kijkt uitsluitend naar economische efficiëntie. Gelijkheid van mensen of rechtvaardigheid kan dan in de knel komen. Dergelijke verdelingseffecten kunnen in beschouwing worden genomen door een bepaalde minimale veiligheidsnorm te stellen, bijvoorbeeld op basis van een analyse van slachtofferrisico's of eerder gebruikte veiligheidsnormen.
- Om redenen uitgelegd in de second opinion² van het CPB is het maatschappelijk goedkoper om wat aan de veilige kant te zitten van de in de MKBA genoemde cijfers dan aan de onveilige kant.
- Uit de MKBA WV21 blijkt dat er een flink aantal dijkringen zijn die economisch gezien een kleinere overstromingskans (dus: méér veiligheid) vragen dan de huidige wettelijke normen. Er zijn ook een behoorlijk aantal dijkringen waarbij economisch gezien een grotere overstromingskans te rechtvaardigen is.
- De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu kondigt in de brief aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 31710, nr.22) aan om onder andere op basis van specifieke gebiedsomstandigheden de waterveiligheidsopgave (en -norm) nader uit te werken. Een dergelijke aanpak past bij diverse suggesties uit de second opinion van het CPB om zaken nader uit te zoeken.
- In dat kader past het noemen van een - mede op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu - lopend onderzoek van het CPB naar een nieuwe methode om welvaartseconomisch optimale veiligheidsnormen te bepalen voor onderling afhankelijke dijkringen. Deze methode zal in eerste instantie worden toegepast op de Afsluitdijk en alle dijken rond het IJsselmeer (incl. IJssel- en Vechtdelta) en het Markermeer. De in de MKBA WV21 gebruikte methode is geschikt om dijkringen te analyseren die ‘op zichzelf staan’. Dat wil zeggen dat de faalkans niet afhankelijk is van het al dan niet overstromen van andere dijkringen.

¹ Op pagina 23 van het Nationaal Waterplan 2009-2015 valt te lezen dat uitgangspunt is dat “de nieuwe overstromingsnormen ten minste een gelijkwaardige veiligheid bieden als de huidige overschrijdingsnorm. Niemand gaat er in veiligheid op achteruit”.

² CPB Notitie 31 aug 2011, <http://www.cpb.nl/publicatie/second-opinion-kosten-batenanalyse-waterveiligheid-21e-eeuw-kba-wv21>

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

info@cpb.nl | www.cpb.nl

Maart 2012